

taha Pakeha anake. Tena, e hia nga rau ka pae i te iwi Maori mo tenei mahi i roto i tenei tau? He tokomaha nei hoki te tangata Maori kei te whai moni inaianei. He oranga ngakau ano te putanga o te moni hei hanga Whare-karakia i enei tau ka pahure nei. He mahi tika ano tena, otira kahore e tika kia kapea te kohikohi hei whakaranea i te oranga mo nga Minita.

He maha nga whakaware a te hoa-riri hei whakararu i nga mahi pai. Tetahi ko te mahi a nga tohunga Maori e tinihanga nei i te tangata whakaaro-kore. Ma o ratou hua ratou ka mohiotia ai. Te whakaware a aua tohunga ko te ki, he hapai ta ratou i te whakaponoki a Te Karaiti. Kahore ano hoki kia kitea e hua ana nga mahi pai i runga i ta ratou whakaako. Me he mea e tika ana ta ratou korero, kua tere mai i a ratou nga tangata ki nga mahi nunui a te Hahi; kua tokomaha e tae ana ki te Whakau; ko te hunga koki kua oti te whakau kua hono te pa ki te Hapa a te Ariki. Tena ko tenei kua peau ke te whakaaro o te tangata ki runga ki a ratou mahi maminga; mahue iho nga mahi nunui a te Hahi, te huihui ki te inoi, ki te whakawhetai ki te Atua, ki te whakarongo hoki ki tana Kupu, e ata matau ai te tangata ki ta te Atua e pai ai hei mahi mana.

Tetahi mea e kiia ana kua nui haere ki te iwi Maori i etahi wahi, ko te haurangi waipiro. I te ra o te pootitanga i nga mema pakeha mo te Paremete he tokomaha nga Pakeha i whai kia katia nga whare hoko-waipiro katoa i roto i tenei takiwa, otira kihai i taea. Me he mea e whai pooti ana te tangata Maori mo tenei mea ki nga wahi e noho nui nei te Maori, he maha nga whare pera e tu nei ki nga kainga Maori kua kati noa atu i runga i te pooti a te tangata Maori. Ko tenei kahore rawa e taea, he he hoki no te ture. Tenei ano ia tetahi mea e taea. He ture i takoto i te Paremete i te tau 1902, ko te tekihana 46 tenei: "Ki te hoatu e tetahi tangata (ahakoa whai raihana, raihana-kore ranei) ne waipiro ki tetahi Maori hei mau mana ki tetahi wahi ke kai ai, i roto i te takiwa kua tubia nei nga rohe e te Kawana ratou ko tana Kaunihera, panui rawa ki te Kahiti, he whaina te whiu mona, kahore ia e nuku ake i te £50." E taea ano te tuku pitihana ki te Kawana kia panuitia tenei takiwa ki te Kahiti hei takiwa e mana ai taua ture. E kore e mutu rawa i tenei te hauranga waipiro, otira tera pea e iti haere.

E kore e taea te ata tatau inaianei te maha o nga mea e whakararu nei i nga mahi a te Hahi, otira kihai era mea i ngaro. He mea katoa enei i tika ai kia wha-